

**รายงานสถานะโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายสำคัญไว้ คือ เพื่อให้ตำบล/เมือง มีแผนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท สามารถรองรับกับสถานการณ์หรือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต มีระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้สามารถจัดการและพึ่งพาตนเองได้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงจังหวัดมีแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือแผนพัฒนาในมิติต่างๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาบริบทของพื้นที่ และสามารถบูรณาการแผนกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้

ปีงบประมาณ พ.ศ.2568 สถาบันได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น จำนวน 19,996,900 บาท แบ่งเป็น (1) งบสนับสนุนเพื่อการพัฒนา จำนวน 18,297,164 บาท และ (2) งบบริหารจัดการโครงการ จำนวน 1,699,736 บาท มีพื้นที่เป้าหมายดำเนินการ จำนวน 250 ตำบล/เมือง 77 จังหวัด โดยมีผลการดำเนินงาน ณ เดือนสิงหาคม 2568 (ข้อมูล 29 สิงหาคม 2568) รายละเอียดดังนี้

ที่	ภาค	กรอบงบ (บาท)	เสนอผู้อำนวยการอนุมัติ								งบคงเหลือที่ยังไม่อนุมัติ (บาท)	ข้อมูลบันทึกในโปรแกรม CODI PM (01)		การเบิกจ่าย (ข้อมูลจากรายงาน R07)		
			จน.โครงการ	ภาค	กลุ่มจังหวัด	จังหวัด	ตำบล/เครือข่าย	ผู้รับประโยชน์ (ตำบล)	งบอนุมัติ (บาท)	ร้อยละงบอนุมัติ		จน.โครงการ	งบอนุมัติ (บาท)	งบเบิกจ่าย (บาท)	งบคงเหลือ (บาท)	ร้อยละเบิกจ่าย
1.	เหนือ	3,555,000	36	1	4	17	14	50	3,555,000	100	-	36	3,555,000	3,555,000	-	100.00
2.	ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,725,000	26	1	5	20	-	50	3,725,000	100	-	26	3,725,000	3,725,000	-	100.00
3.	กลางและตะวันตก	3,345,000	59	1	3	13	42	50	3,345,000	100	-	59	3,345,000	3,345,000	-	100.00
4.	กทม.ปริมณฑลและตะวันออกเฉียง	3,345,000	17	1	3	13	-	50	3,345,000	100	-	17	3,345,000	3,345,000	-	100.00
5	ใต้	3,385,000	53	1	3	14	35	50	3,385,000	100	-	53	3,385,000	3,385,000	-	100.00
6.	เครือข่ายสลัม 4 ภาค+ ภาคประชาสังคม	689,000	7	-	-	-	7	12	689,000	100	-	7	689,000	689,000	-	100.00
7.	งบกลาง	253,164	1	-	-	-	-	-	253,164	100	-	1	253,164	253,164	-	100.00
8.	งบสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯ	1,699,736	1	-	-	-	-	-	1,699,736	100	-	1	1,699,736	1,699,736	-	100.00
รวมทั้งหมด		19,996,900	200	5	18	77	98	262	19,996,900	100	-	200	19,996,900	19,996,900	-	100.00

- จำนวนโครงการและงบประมาณที่มีการอนุมัติ ให้กับเครือข่ายภาคประชาชน/องค์กรชุมชน จำนวน 200 โครงการ รวมงบประมาณ 19,996,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ โดยสำนักงานภาคทั้ง 5 ภาค เครือข่ายสลัม 4 ภาคและภาคประชาสังคม งบส่วนกลาง ได้ดำเนินการอนุมัติโครงการและงบประมาณ ครบทุกโครงการ

- การบันทึกข้อมูลในระบบโปรแกรม CODI-PM พบว่า มีการอนุมัติโครงการในระบบโปรแกรม CODI-PM จำนวน 200 โครงการ (โครงการสนับสนุนขบวนฯ 199 โครงการ/งบบริหารส่วนกลาง จำนวน 1 โครงการ) รวมงบประมาณจำนวน 19,996,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนโครงการที่อนุมัติ ทั้งนี้ สำนักงานภาคทั้ง 5 ภาค และเครือข่ายสลัม 4 ภาคและภาคประชาสังคม และงบบริหารส่วนกลาง (งบบริหารส่วนกลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ติดตามประเมินผล จัดการความรู้ การประสานเชิงนโยบาย) ได้ผ่านการอนุมัติของคณะทำงานฯ และบันทึกอนุมัติในระบบโปรแกรมไปแล้ว

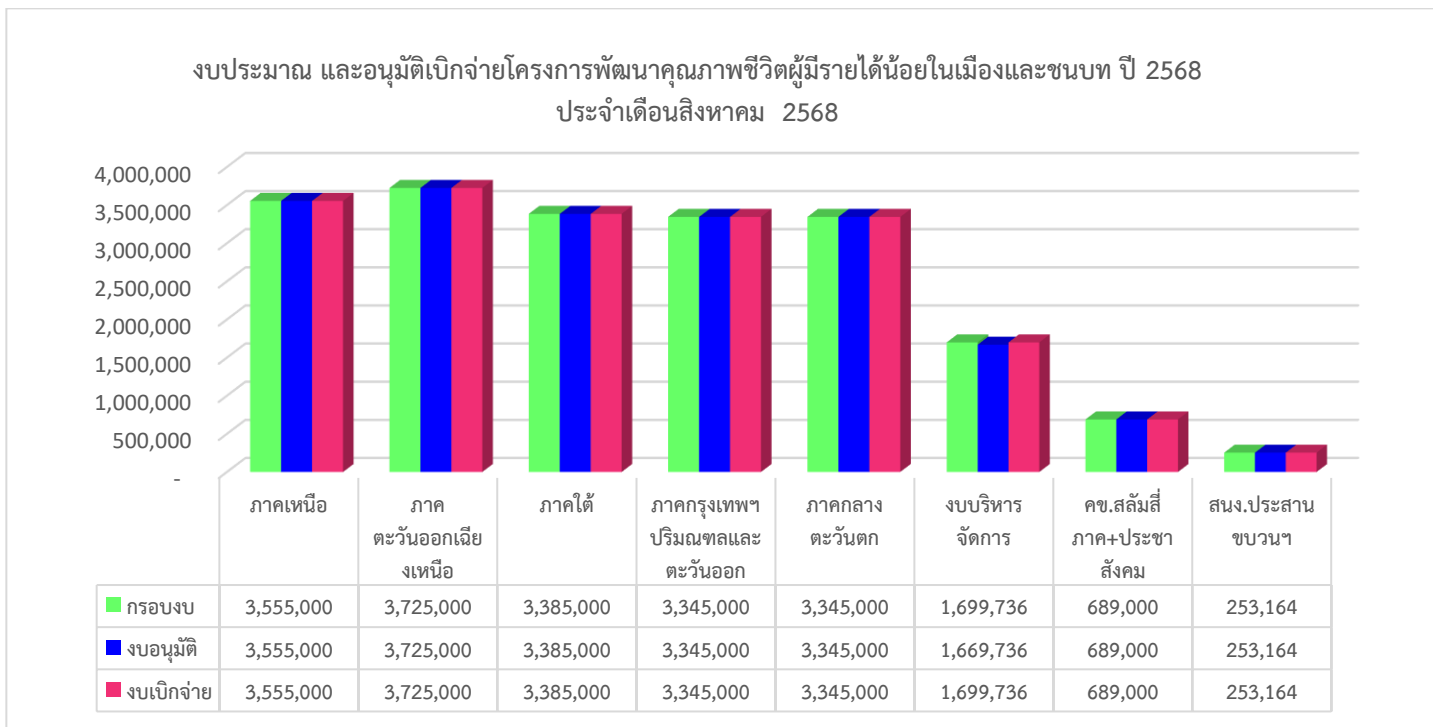
สรุปการตรวจทานข้อมูลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่มีการบันทึกในฐานข้อมูลโปรแกรม Promaps ข้อมูล ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2568

ภาค	จำนวนโครงการ	สถานะข้อมูลที่มีการบันทึก												
		มติ กก.ภาค/จว.	ข้อมูลเบื้องต้นโครงการ	ข้อมูลองค์กรผู้เสนอ	กิจกรรมโครงการ	บันทึกความร่วมมือ	บัญชีผู้รับเงิน	แผนการเบิกจ่าย	เอกสารแนบ					
									MOU	สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร	หนังสือมอบอำนาจ	แบบแสดงผลอนุมัติ	เอกสารเบิกจ่ายงวดที่ 1	เอกสารเบิกจ่ายงวดที่ 2
ภาคเหนือ	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
ภาคใต้	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53
ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และตะวันออก	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
ภาคกลางตะวันตก	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59
เครือข่ายภาคประชาสังคม	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
สนง.ประสานขบวนฯ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
งบบริหารจัดการ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	200	199	199	199	199	199	199	199	199	199	199	199	199	199

- จากการตรวจทานข้อมูลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีการบันทึกข้อมูลและการแนบเอกสารในระบบโปรแกรม CODI – PMS ประกอบด้วย ข้อมูลโครงการและการแนบไฟล์เอกสาร ได้แก่ บันทึกความร่วมมือ (MOU) สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร หนังสือมอบอำนาจแบบแสดงผลการอนุมัติโครงการ และเอกสารเบิกจ่ายงวดที่ 1 และงวดที่ 2 โดยมีโครงการที่อนุมัติ 199 โครงการ ไม่รวมงบบริหารจัดการ ทั้งนี้ เงื่อนไขกำหนดให้มีการบันทึกข้อมูลโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมและงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติในระบบโปรแกรมบริหารจัดการโครงการ CODI – PMS ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับการอนุมัติ ซึ่งข้อมูลที่ได้บันทึกในระบบจะนำไปเป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบของหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการ

ดำเนินงานของโครงการในระยะต่อไป ทั้งนี้สำนักงาน ทั้ง 5 ภาค ได้ดำเนินการตามเงื่อนไขคู่มือการบริหารโครงการ ซึ่งระยะต่อจากนี้ขอให้สำนักงานภาค/ส่วน ที่เกี่ยวข้องติดตามการรายงานผลการดำเนินงานปิดโครงการซึ่งมีระบุไว้ตามคู่มือให้ดำเนินการภายในระยะเวลา 60 วันนับจากวันสิ้นสุดระยะเวลาโครงการ

- การเบิกจ่ายงบประมาณในระบบโปรแกรม CODI-PM มีการเบิกจ่ายงบประมาณ 200 โครงการ รวมงบประมาณ 19,996,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของงบอนุมัติ ทั้งนี้สำนักงานภาคทั้ง 5 ภาค และเครือข่ายสลัม 4 ภาคและภาคประชาสังคม และงบส่วนกลาง ได้เบิกจ่ายงบประมาณครบทั้งงวดแรกและงวดที่สอง

- **ข้อสังเกต และปัญหาที่พบ :** ด้านการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ในกรณีโครงการฯ ที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวนสองงวด ระยะเวลาในการเบิกจ่ายงบประมาณงวดที่สอง ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ระยะเวลาในการเบิกจ่ายงบประมาณในบางโครงการไม่สอดคล้องไปตามแผนงานและงบประมาณ เกิดความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้เครือข่ายภาคประชาชน/องค์กรชุมชน นำงบประมาณไปสนับสนุนในการจัดเวที หรือใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนงานโครงการได้ไม่ต่อเนื่อง และอาจจะทำให้เกิดผลการดำเนินงานจากในระดับพื้นที่ไม่เป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ ประสิทธิภาพการทำงาน และรูปธรรมการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ และระบบการรายงานผลการดำเนินงานโครงการมีความล่าช้า

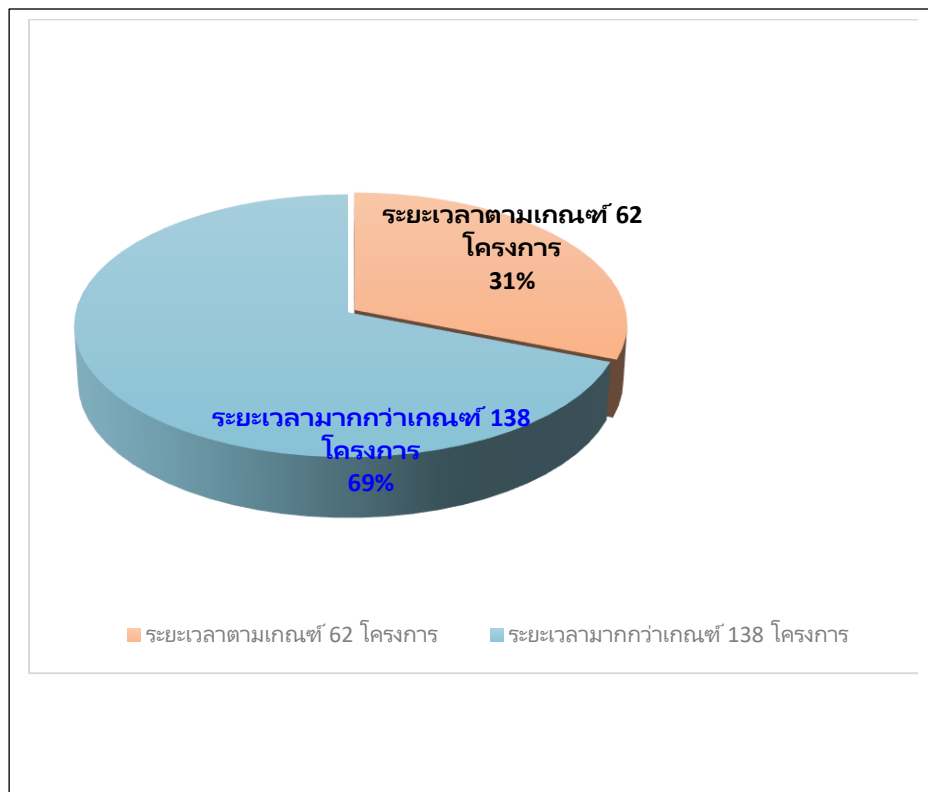
○ ข้อเสนอต่อสำนักงานภาค

- 1) ขอให้สำนักงานภาคออกแบบและวางแผนการขับเคลื่อนงานร่วมกับพื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจน
- 2) ควรมีการพัฒนาศักยภาพกองเลขาขบวนองค์กรชุมชนหรือผู้แทนองค์กรชุมชนพื้นที่เป้าหมายและสร้างความเข้าใจขั้นตอนการบริหารโครงการตั้งแต่กระบวนการหาขึ้นตลอดจนระบบการรายงาน การจัดทำข้อมูล ด้านการบริหารโครงการ อย่างต่อเนื่อง
- 3) ควรกำหนดแผนการดำเนินงานและข้อตกลงร่วมกันระหว่างสำนักงานภาคและขบวนองค์กรชุมชน ในการจัดการระบบเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณ ให้ชัดเจนและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

ตารางแสดงระยะเวลาการบริหารโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

ภาค	การบริหารโครงการ	ร้อยละ	ระยะเวลาตามมาตรฐานการบริหารโครงการ		รวมใช้ระยะเวลา (55 วัน)	จำนวนวันเฉลี่ย
			คณะทำงานพิจารณา - ผอ.อนุมัติ (30 วัน)	ผอ.อนุมัติ - เบิกจ่ายงวดแรก (25 วัน)		
เหนือ 36 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 2 โครงการ	5.56	5 - 6 วัน	43 - 44 วัน	48 - 50 วัน	49 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 34 โครงการ	94.44	5 - 29 วัน	30 - 79 วัน	56 - 90 วัน	68 วัน
ตะวันออกเฉียงเหนือ 26 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 4 โครงการ	15.38	11 - 29 วัน	17 - 34 วัน	28 - 54 วัน	44 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 22 โครงการ	84.62	10 - 38 วัน	27 - 58 วัน	57 - 96 วัน	74 วัน
ใต้ 53 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 5 โครงการ	9.43	7 - 8 วัน	43 - 47 วัน	51 - 54 วัน	53 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 48 โครงการ	90.57	6 - 10 วัน	50 - 61 วัน	57 - 68 วัน	61 วัน
กรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออกเฉียง 17 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 13 โครงการ	76.47	1 - 14 วัน	13 - 47 วัน	27 - 48 วัน	38 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 4 โครงการ	23.53	9 - 11 วัน	50 - 56 วัน	59 - 65 วัน	62 วัน
กลางและตะวันตก 59 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 32 โครงการ	54.24	5 - 15 วัน	17 - 50 วัน	29 - 55 วัน	42 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 27 โครงการ	45.76	5 - 15 วัน	44 - 59 วัน	56 - 72 วัน	60 วัน
ภาคประชาสังคม 7 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 6 โครงการ	85.71	19 วัน	23 - 27 วัน	42 - 46 วัน	43 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 1 โครงการ	14.29	19 วัน	42 วัน	61 วัน	61 วัน
งบบริหารจัดการ 1 โครงการ	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 1 โครงการ	100	19 วัน	61 วัน	80 วัน	80 วัน
สนง.ประสานขบวนฯ	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 1 โครงการ	100	112 วัน	66 วัน	178 วัน	178 วัน
รวม 200 โครงการ	ระยะเวลาตามเกณฑ์ 62 โครงการ	31	1- 29 วัน	13 - 50 วัน	27 - 55 วัน	42 วัน
	ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ 138 โครงการ	69	5 - 112 วัน	27 - 79 วัน	56 - 178 วัน	66 วัน

ระยะเวลาในการบริหารโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท จากการบริหารโครงการที่ผ่านมา ได้มีการทบทวนและพัฒนากระบวนการบริหารโครงการในทุกขั้นตอน เพื่อยกระดับการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็นการประกันคุณภาพการดำเนินงานขององค์กร ในการสนับสนุนองค์กรชุมชนและภาคีพัฒนาที่ได้รับการสนับสนุนโครงการและงบประมาณจากสถาบันฯ โดยในปีงบประมาณ 2568 ได้กำหนดมาตรฐานระยะเวลาในการบริหารโครงการนับตั้งแต่ได้รับความเห็นชอบจากกลไกการพิจารณาครั้งรองจนกระทั่งเบิกจ่ายงบประมาณงวดแรก ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานไม่เกิน 55 วัน โดยแบ่งเป็น 1)กระบวนการพิจารณาโครงการ : ระยะเวลาในการบริหารโครงการตั้งแต่คณะทำงานพิจารณาโครงการระดับภาค/กลุ่มจังหวัด พิจารณาเห็นชอบโครงการจนถึงการเบิกจ่ายงบประมาณงวดแรก จำนวน 25 วัน

การบริหารโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท
ปีงบประมาณ 2568 รวมจำนวน 200 โครงการ พบว่า

- โครงการที่ใช้ระยะเวลาตามเกณฑ์ จำนวน 62 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 31 ของโครงการทั้งหมด ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ย 42 วัน
- โครงการที่ใช้ระยะเวลามากกว่าเกณฑ์ จำนวน 138 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 69 ของโครงการทั้งหมด ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ย 66 วัน

ผลลัพธ์ รูปธรรมความสำเร็จ จากการขับเคลื่อนงานในพื้นที่แต่ละภูมิภาค

วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้มีระบบการช่วยเหลือทางสังคมในการร่วมกันดูแลสมาชิกและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท พัฒนาชุมชนเมืองและชนบทให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการแก้ไขปัญหา ทั้งระดับชุมชน เครือข่ายเมือง/ชนบท เครือข่ายจังหวัดเครือข่ายประเด็น/ภูมิภาค ในการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว และพัฒนาศักยภาพขบวนการองค์กรชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมพัฒนาชุมชนท้องถิ่น กับหน่วยงานและภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและบูรณาการสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและตามบริบทของชุมชน ทั้งในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย

จากการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท เกิดพื้นที่รูปธรรมความสำเร็จที่สามารถช่วยเหลือสังคม การดูแลสมาชิก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้คุณภาพชีวิตที่ดี และการร่วมมือกับหน่วยงานในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตและบูรณาการการทำงานทั้งในพื้นที่และระดับนโยบาย ดังนี้

1. ภาคกรุงเทพฯปริมณฑลและตะวันออก

1) โครงการส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย ตำบลสนามจันทร์ การทำทอหมันกึ่ง และการทำปลาเค็มแดดเดียว เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ตามท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปขึ้น เหมาะแก่บริบทพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนบริโภคเองในครัวเรือน หรือ จำหน่ายในชุมชน เพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันในครัวเรือนได้ง่ายๆสร้างความรักสามัคคีในครอบครัวและชุมชนอีกด้วย ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ ใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การประสานงานและบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่ โดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานที่จัดกิจกรรม และเครื่องมืออาชีพ ร่วมบูรณาการแผนงานระหว่างแผนชุมชนและแผนท้องถิ่น เช่น การพัฒนาอาชีพ การจัดการขยะ และกิจกรรมผู้สูงอายุ กศน.สนามจันทร์ สนับสนุนหลักสูตรฝึกอาชีพ เช่น การแปรรูปผลผลิตเกษตร การจักรสาน และการบัญชีครัวเรือน จัดเวทีเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมแนวคิด “การศึกษาตลอดชีวิต” ให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง พัฒนาชุมชนอำเภอบ้านโพธิ์ ให้คำปรึกษาเรื่อง

2) การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้านและการเข้าร่วมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเชื่อมโยงสภาองค์กรชุมชนเข้ากับกระบวนการจัดทำ “แผนชุมชนต้นแบบ” และเข้าร่วมกิจกรรมระดับอำเภอ/จังหวัด

3) “ไม้กวาดสร้างโอกาส” ตำบลเกล็ดแก้ว ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเศรษฐกิจพิเศษโดยพึ่งพาการท่องเที่ยวและกิจกรรมเชิงบริการเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดปริมาณขยะพลาสติก โดยเฉพาะขวดน้ำดื่มจำนวนมากในแต่ละวัน จากการสำรวจร่วมกับชุมชนพบว่าพลาสติกประเภทนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าได้ ขณะเดียวกันชาวบ้านบางส่วน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ว่างงาน หรือผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ต่างแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพเสริมภายในบ้าน จากบริบทดังกล่าว สภาองค์กรชุมชนตำบลเกล็ดแก้วจึงริเริ่มโครงการส่งเสริมการทำไม้กวาดจากขวดพลาสติก ซึ่งเป็นการผสมผสานการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้ากับการสร้างรายได้ โดยใช้ทุนที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ โดยการเสนอขอรับงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ภายใต้งบประมาณ 36,000 บาท เพื่อดำเนินกิจกรรมตามบริบทและเป้าหมายของโครงการ ในการส่งเสริมอาชีพเสริมให้แก่ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย ในพื้นที่ตำบลเกล็ดแก้ว ให้มีโอกาสสร้างรายได้จากการใช้วัสดุเหลือใช้ภายในชุมชน เพื่อลดปัญหาขยะพลาสติกในชุมชน โดยนำขวดพลาสติกมาสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านการผลิตไม้กวาด ซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการผลิตและการประกอบอาชีพ แก่กลุ่มเป้าหมาย

ในระดับครัวเรือน และพัฒนาต่อยอดเป็นกลุ่มอาชีพในระยะยาว เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผ่านกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น

2. ภาคกลางและตะวันตก

1) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มอาชีพในชุมชนเห็นพ้องต้องกันในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลปากทะเลขึ้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2551 ปัจจุบันสภาองค์กรฯ ได้ขับเคลื่อนบูรณาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีสำรวจข้อมูลทุกมิติ พบว่า คนในชุมชนยังต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย และเรื่องอาชีพ สร้างรายได้เพิ่ม ปัจจุบันปัญหาด้านความยากจนเพิ่มขึ้น ทำให้มีปัญหาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ทางสภาฯ ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงมี โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย-การสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในการถนอมและแปรรูปอาหารพื้นบ้านของชาวบ้านในพื้นที่ อ่าว ก.ไก่ ตำบลปากทะเล และเมื่อ วันที่ 28 พฤศจิกายน 2567 สภาองค์กรชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปากทะเล

2) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลพระแท่น อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลพระแท่น มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ซึ่งนิยมบริโภค “ไข่ม้า” พืชขนาดเล็กเป็นพืชอาหารพื้นถิ่น เมื่อสภาองค์กรชุมชนตำบลพระแท่นได้ดำเนินการศึกษาประโยชน์ของการบริโภคไข่ม้า พบว่าไข่ม้าเป็น superfood ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง จึงได้ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนเลี้ยงไข่ม้าเพื่อบริโภค โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการและเด็ก เพื่อสร้างเสริมภาวะโภชนาการให้แก่คนในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนในการส่งเสริมกลุ่มด้อยโอกาสเลี้ยงไข่ม้า 30 ครัวเรือน ในปี พ.ศ.2565 และได้สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนวิถีพระแท่น เข้าร่วมโครงการ Social Innovation Village : IDEA HACK ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ และ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จนได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลชมเชยในโครงการดังกล่าว และได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ “ระบบการเลี้ยงไข่ม้าแบบครบวงจร” เพื่อพัฒนาระบบการเพาะเลี้ยงไข่ม้าด้วยการวิจัยและนวัตกรรม ใช้ปัจจัยการผลิตต่ำมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันกำลังดำเนินโครงการ และมีความพร้อมในการถ่ายทอดสู่ชุมชน

3. ภาคใต้

1) โครงการส่งเสริมอาชีพวิสาหกิจชุมชนกาบังบาติก ตำบลบालะ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ผู้เข้าร่วมอบรมมีความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่และนำไปต่อยอดปฏิบัติได้จริง จำนวนผู้เข้าร่วมจำนวน 30 คน เข้าร่วมโครงการครบตามจำนวน มีความพึงพอใจการทำผ้าบาติกได้ตามกำหนดทุกคน ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการและให้ความสำคัญทุกกิจกรรมมีความสามารถในการทำผ้าบาติกการออกแบบลวดลายได้อย่างลงตัว สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิตินำมาซึ่งโอกาสและความเสมอภาคที่เท่าเทียมทางสังคม ชุมชนของตำบลที่หลากหลาย ที่สามารถนำเสนอเป็นสินค้า OTOP สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น สีผ้าบาติกจากธรรมชาติ เป็นต้น ทางสภาองค์กรชุมชนมุ่งหมายในการสร้างให้เกิดการเกษตรสวนผสมผสานภายใต้ภูมิปัญญาและสภาพพื้นที่ และสามารถสร้างเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชนโดยการยกระดับสินค้าและการตลาดแนวสมัยใหม่

2) กลุ่มอาชีพการทำไม้กวาดของตำบลท่าบง อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นตัวอย่างของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจากทุนทางทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่มีความสามารถในการผลิตไม้กวาดจากวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในพื้นที่ เช่น ทางมะพร้าวและดอก หลู่ฯ ซึ่งเดิมใช้กันภายในครัวเรือน ต่อมาเมื่อมีการรวมกลุ่มกันอย่างเป็นระบบ ได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งในด้านความทนทาน ความสวยงาม และการบรรจุภัณฑ์ ทำให้สามารถจำหน่ายได้ทั้งในตลาดท้องถิ่นและตลาดออนไลน์ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนคือ ชาวบ้านในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านและผู้สูงอายุ มีรายได้เสริมที่มั่นคง มีงานทำใกล้บ้านโดยไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่

4. ภาคเหนือ

ตำบลเมืองสีตั้งอยู่ในอำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม ชาวบ้านมีความรู้เรื่องมะแขว่นอยู่แล้วจึงสามารถพัฒนาต่อยอดได้ดี การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนช่วยให้เกิดการจัดการอย่างเป็นระบบ ทั้งการปลูก การแปรรูป และการตลาด อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านองค์ความรู้ และช่องทางตลาด ที่สำคัญคือมีแนวคิดการผลิตอย่างยั่งยืน ปลูกแทนการเก็บจากป่า และเน้นเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกิดทั้งรายได้และการอนุรักษ์ไปพร้อมกัน

5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท “ตำบลเกษตรอินทรีย์ วิถีคนหนองสามสี เพิ่มพูนมูลค่าผลผลิตการเกษตรด้วยการแปรรูป” ตำบลหนองสามสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอำนาจเจริญ การแปรรูปกล้วยเช่นการทำกล้วยฉาบ กล้วยเบรคแตก กล้วยตาก จะสามารถนำมาเพิ่มมูลค่าในการสินค้าได้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการนำการแปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ ใหม่นี้มาบรรจุภัณฑ์ให้น่าสนใจมีพิมพ์ลวดลายที่สวยงามหรือน่าดึงดูดในซองบรรจุให้น่าสนใจในการซื้อ มีสติ๊กเกอร์หรือโบรชัวร์เกี่ยวกับกล้วยที่น่าสนใจพร้อมทั้งใส่คำที่สามารถจะเชิญชวนคนซื้อได้ด้วย ในส่วนของช่องทางการขายสามารถที่จะนำไปจำหน่ายในร้านค้าในชุมชนของตนเพื่อให้เป็นสินค้า OTOP ของชุมชน และเปิดช่องทางในโซเชียล เช่น เปิดเพจใน Facebook Instagram และ Like ให้สั่งซื้อสินค้าในช่องทางนี้ได้และเพื่อโปรโมทสินค้าในชุมชนของตนเองด้วย ส่วน Website เป็นการเปิดโปรโมทสินค้า OTOP ของตนเองอีกช่องทางเพื่อให้ลูกค้าที่สนใจสินค้า เข้ามาดูและสั่งซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้นและเป็นการเพิ่มยอดขายอีกทาง

ข้อสังเกต ปัญหา/ อุปสรรคการดำเนินงานโครงการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

หลักคิดสำคัญการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

ขบวนองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกลุ่มเปราะบาง ขบวนองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน มีระบบฐานข้อมูลของผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มคนเปราะบาง เพื่อเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างพื้นที่ปฏิบัติการบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการแก้ไขปัญหากลุ่มคนเปราะบาง ที่เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูล TPMAP และข้อมูลของชุมชน ยกกระดับโครงข่ายทางสังคม และสร้างระบบสวัสดิการชุมชน รองรับการเข้าถึงของกลุ่มคนเปราะบาง ยกกระดับการพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท ให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติ ปรับเปลี่ยนและออกแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลมีน้อย ไม่เพียงพอและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้เดือดร้อน ทำให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เดือดร้อนขาดประสิทธิภาพ ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด